

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' תערוב

ערב שבת קודש פ' חוקת-בלק | באה"ק: בלק, חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז ה'תשפ"ו

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ע"ו שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וקכ"ד שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' צמח הלוי ע"ה גורעוויטש
בן הרה"ג הרה"ח וכו' ר' יצחק הלוי הי"ד
(המכונה ר' איטשע דער מתמיד")
נפטר ביום ח"י תמוז ה'תשס"א
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

***

לעילוי נשמת

מרת מרגרט בת ר' יצחק מעתוק ורחל ע"ה דואק
נפטרה ביום י"ד תמוז ה'תשע"ה
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתה שיחיו

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת ח' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3 דבר מלכות

שטורעם מיוחד בעניני משיח וגאולה / משיח שיפ בלק התנשיא

8 זמן הגאולה

קושיא חזקה ביותר: מדוע אכן משיח עדיין לא בא?! / פרשת השבוע באור הגאולה

13 המעשה הוא העיקר

קער א וועלט היינטי! / הוראות למעשה בפועל

14 ניצוצות של משיח

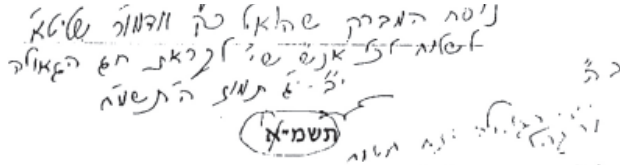
משיח בשבת תענוג / פתגמים וקטעים קצרים בעניני גאולה ומשיח

15 כתב יד קודש

וישראל עושה חיל / הגהות כ"ק אד"ש מה"ם על מברק לייב-י"ג תמוז התשמ"ח

וישראל עושה חיל

בקשר לחג הגאולה י"ב-י"ג תמוז הבאנו צילום נדיר (מוקטן) מהגהות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על נוסח המברק שנשלח לכל אנ"ש שי' לקראת חג הגאולה י"ב - י"ג תמוז ה'תשמ"ח (נדפס בלקו"ש חל"ג ע' 294)

לכל המשתתפים ולכל המשתתפות בהתועדויות דחג הגאולה ולכל אחב"י - שליט"א

שלום וברכה!

חג הגאולה והתועדויות פעילות ומשפיעות על כל אחב"י, כמה אים לשנת הקהל את האנשים והנשים והטף,

ובפרט אשר כדברי בעל הגאולה במכתבו המפורסם לא אותו בלבד גאל הקב"ה כי אם גם את כל כו'.

וביתר שאת במעשה שהוא העיקר באגרה ומגות, מתחיל בהמבצעים דאזכות ישאל חינוך ונורה תפלן מזוה צדקה בית מלא ספרים נשיק כשרות טהרת המשטחה

ותקויים מיד תפלתנו: השם אלקים צבאות השיבנו האר-פניך-ונושעה, כגאולה הכללית האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

/מקום החתימה/

להלן פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

ימי הגאולה שנת תשמח והקהל

לכל המשתתפים ולכל המשתתפות בהתועדויות דחג הגאולה ולכל אחב"י - שליט"א שלום וברכה!

חג הגאולה והתועדויות פעילות ומשפיעות על כל אחב"י, ועד לאופן של הקהל את האנשים והנשים והטף,

ובפרט אשר כדברי בעל הגאולה במכתבו המפורסם לא אותו בלבד גאל הקב"ה כי אם גם את כל כו'.

וביתר שאת במעשה שהוא העיקר, מתחיל בהמבצעים הכללים וכל פרטיהם.

ותקויים מיד תפלתנו: ולציון יאמר גו' והוא יכוננה עליון

ותיכף ומיד ההבטחה: דרך כוכב מיעקב גו' וישראל עושה חיל כגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 • טל': (03) 960-0667 • פקס: (03) 960-7219

דואר אלקטרוני: kuntres.yechi@gmail.com • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

משיח בשבת תענוג

ההוראה מכך שמשיח יכול לבוא מיד ולאחמ"כ גם תחיית המתים תהי' מיד: אל לו לחשוב, דמכיון שמשיח לא יכול לבוא עכשיו (בשבת) ויש לו זמן עד מוצאי שבת לאחרי הבדלה, במילא בינתיים הוא ילך לישון, שהרי "שינה בשבת תענוג"...

אומרים לו שאכן "שינה בשבת תענוג", אבל משיח יכול לבוא "מיד", ובמילא – עליו להתחיל להתכונן לזה מיד, החל מפעולה כבר בשבת [וכמובן לא דבר האסור בשבת, שהרי אין זה ה"מעשינו ועבודתינו" שיכריעו את עצמו "ואת כל העולם כולו" (כמובן מזה גופא שאסור לעשות א"ז בשבת), אבל כבר בשבת עושים פעולות המותרות בשבת], ובפרט כשעומדים בשבת המסיימת את השבוע דג' תמוז, והשבת שמברכת את י"ב-י"ג תמוז.

(משיחת ש"פ בלק ה'תשמ"א - בלתי מוגה)

הנה נכנס משיח צדקנו

ובפשטות – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו באופן ד"מראה באצבעו ואומר זה, "הנה נכנס משיח צדקנו" (אָט איז אַרײַן משיח צדקנו), בפועל ממש, מלשון מישוש, שיכולים למשש בידים, ועד"ז בנוגע לאליהו הנביא – לא רק כפי שנמצא בבריתו של אברהם אבינו דכאו"א מישראל, ניצוץ בלבד, שלא מתלבש בגוף גשמי, שלכן יכול להמצא באותו זמן בכמה בריתות במקומות שונים, אלא נשמה בגוף, ועד"ז בנוגע לכל בני"ב דדורנו זה, נשמות בגופים, ללא הפסק בינתיים, שכן, הענין דבירור הגוף נפעל כבר ע"י אליהו הנביא שעלה בסערה השמימה.

(משיחת ש"פ חזקת-בלק, חג הגאולה י"ב תמוז ה'תשמ"ט - בלתי מוגה)

"מ'דייסט זיך אויס די האַרץ" אודות עניני הגאולה

. . ולאחרי כל אריכות הדיבור באופן "אז מ'דייסט זיך אויס די האַרץ" אודות עניני הגאולה – מנגנים כו"כ ניגונים, ולא עולה על דעתו של אף א' לנגן ה"קלאַן-ניגון": "פדה בשלום נפשי".

ועכ"פ ישתדלו לחטוף ("אריינכאַפן") ולנגן בסיימה של ההתוועדות, לפני תפלת מנחה וקריאת התורה כו', והעיקר, שמהדיבור והניגון נזכה תיכף ומיד (עוד לפני סיומה של ההתוועדות) להקיום בפועל – שיהי' ("כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן) "פדה בשלום"...

(משיחת ש"פ חזקת, יו"ד תמוז ה'תשמ"ה - בלתי מוגה)

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכס, בגאולה האמיתית והשלימה

שטורעם מיוחד בעניני משיח וגאולה

כבר עומדים על סף התחלת ימות המשיח, על סף התחלת הגאולה, ותיכף ומיד המשכתה ושלימותה ● מובן שבימי בין המצרים דשנה זו צריך להיות "שטורעם" מיוחד ביתר שאת וביתר עוז בכל הקשור ללימוד עניני גאולה ומשיח ובנין ביהמ"ק השלישי ● הוספה המיוחדת בלימוד התורה בעניני גאולה ומשיח - לא (רק) בתור "סגולה" למהר ולקרב ביאת המשיח והגאולה, אלא (גם ו) בעיקר כדי להתחיל "לחיות" בעניני משיח וגאולה, "לחיות עם הזמן" דימות המשיח ●

קטעים משיחת ש"פ בלק, י"ז (טוב) תמוז ה'תנש"א - מוגה

בצירוף צילומי כתי"ק נדירים מהגהת כ"ק אד"ש מה"מ על שיחה זו

שבדורנו זה¹:

במשך כל הדורות שלפנ"ז (מאז המאורעות הבלתי-רצויים די"ז תמוז שמהם נשתלשלו גם המאורעות דתשעה באב) ה' חודש תמוז קשור עם ענינים דהיפך השמחה, חורבן וגלות, ואילו בדורנו זה נתגלה בחודש תמוז ענין של (שמחה ו)גאולה – גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בי"ב-י"ג תמוז (שעלייתם ושלימותם באופן ד"ויכולו"² נעשית ביום השבת י"ז תמוז), וכדברי בעל השמחה והגאולה במכתבו הידוע³ ש"לא אותי

א. [.] ככל שהולכים ומתקרבים יותר לגאולה האמיתית והשלימה, פוחת והולך הרגש החורבן והגלות שבימים אלה, ומוסיף והולך הרגש ההכנה לגאולה, ה"טוב" שבי"ז תמוז ובג' השבועות.

ובלשון הגמרא בביאור הטעם ש"קרי להו צום וקרי להו ששון ושמחה", "בזמן שיש שלום יהיו לששון ולשמחה, יש גזרת המלכות צום, אין גזרת המלכות ואין שלום רצו מתענין רצו אין מתענין", היינו, שכאשר נחלש תוקף הגלות, "אין גזרת המלכות", נחלש תוקף ה"צום" ("כ"א רצו אין מתענין"), ומתקרבים יותר לזמן ש"יהיו לששון ושמחה". וענין זה מודגש במיוחד בהחידוש

1) בהבא לקמן - ראה גם לקו"ש חי"ח ע' 308 ואילך.

2) בראשית ב, א. וראה לקו"ת בהר מא, א. אוה"ת עה"פ.

3) אגרות-קודש שלו ח"ב ע' פ. וש"נ.

צילום נדיר (מוקטן) מהגהת כ"ק אד"ש מה"מ על קטע מהשיחה שנרפס בעמוד זה וההסברה בזה – שכיון שע"פ כל הסימנים שבדברי חז"ל אודות דרא דעקבתא דמשיחא, דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות (החל מ"יז תמוז) מודגש בעיקר (לא תיקון הענין הבלתי-רצוי שבזה, אלא) ה"טוב" שבדבר, שזוהי ההכנה לגאולה האמיתית והשלימה.

בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הק', ושומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה", גאולה דכל בני", הקשורה גם עם הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו "כיון דשם גאולה עלה"⁴, ובפרט שע"ז התחיל שלימות הענין דיפוצו מעינותיך חוצה גם בחצי כדור התחתון, ובאופן שממנו מתפשטים המעיינות בכל קצוי תבל, שזוהי ההכנה הכי אחרונה לביאת משיח צדקנו⁵.

וההסברה בזה – שכיון שע"פ כל הסימנים שבדברי חז"ל אודות דרא דעקבתא דמשיחא, דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות (ובמילא) דור הראשון של הגאולה, לכן, גם בבוא הזמן שאירע החורבן והגלות (החל מי"ז תמוז) מודגש בעיקר (לא תיקון הענין הבלתי-רצוי שבזה, אלא) ה"טוב" שבדבר, שזוהי ההכנה לגאולה האמיתית והשלימה.

ובכל זה ניתוסף עוד יותר ע"י שלימות העבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (כתוצאה מהגאולה די"ב-י"ג תמוז) במשך יובל שנים, אשר, אם בהתחלת תקופה זו יצא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בהכרזה "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", והעיד שכבר סיימו כל עניני העבודה, וצריכים רק "לצחצח הכפתורים",

(4) פרש"י מגילה יז, ב.

(5) אגה"ק דהבעש"ט - כש"ט בתחלתו.

ויתירה מזה, שכבר סיימו גם "צחצוח הכפתורים" וצריכים רק לעמוד הכן ("עמדו הכן כולכם") לקבל פני משיח צדקנו, הרי בסיימה של תקופה זו, בודאי ובודאי ללא כל ספק וספק ספיקא שכבר הגיע זמן הגאולה, ובלשון חז"ל⁶ "כלו כל הקיצין", וגם ענין התשובה (כהמשך המאמר "ואין הדבר תלוי אלא בתשובה") הי' כבר בשלימות, כולל גם השלימות ד"משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיבתא"⁷, מצד ניצוץ משיח שבכאו"א מישראל⁸ – הרי כיון שנמצאים בסמיכות ממש לגאולה האמיתית והשלימה, נרגש ומודגש ביותר וביותר ה"טוב" די"ז תמוז וד"בין המצרים", שע"ז באים להעילוי והשלימות דגאולה האמיתית והשלימה⁹.

ב. וחיודש נוסף בדורנו זה גופא – בשנה זו:

(6) סנהדרין צז, ב.

(7) ראה זח"ק קנ"ג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.

(8) שהרי הפסוק "דרך כוכב מיעקב" (שבפרשתנו כד, יז) שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ד), קאי גם על כאו"א מישראל, שנקרא בשם "כוכב" (ירושלמי מע"ש ספ"ד), והתיווך בזה - ע"פ הידוע (מאור עינים פינחס כה, יב) שבכאו"א מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח.

(9) ויש לומר, שענין זה מודגש במיוחד בשנים האחרונות שבטלה "גזירת המלכות" שהיתה במדינה ההיא בנוגע להפצת היהדות והמעיינות חוצה, ע"ד ובדוגמת דברי הגמרא "אין גזירת המלכות... רצו אין מתעניין", כנ"ל בפנים.

קער א וועלט היינט!

תמליל מסרט ההקלטה בתרגום חפשי ללה"ק - בעריכת מערכת "יחי המלך"*

בענין בנין בית המקדש וחורבן בית המקדש טוען הרוגוצ'בער¹, שחורבן בית המקדש הוא דבר הנמשך, היינו, אין הפשט שבית המקדש נחרב כמעט לפני אלפיים שנה ומאז ישנה אבלות ישראל² – שלכן ישנם שלשת השבועות ותשעה באב וכיו"ב, ובכל יום אומרים "ותחזינה עינינו גו" ומתפללים על הגאולה וכו' – על דבר שאירע לפני למעלה מ-19 מאות שנה, אלא אומר [הרוגוצ'בער]: לא! חורבן בית המקדש הוא בכל יום ויום!

במילא מובן, כיצד צריכה להיות הצעקה "עד מתי" בכל יום ויום!...

ואומר [הרוגוצ'בער] שמפורש כן בירושלמי: נאמר בירושלמי³ "כל דור שאינו נבנה (ביהמ"ק) בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו!"

[כלומר, מחורבן ביהמ"ק] עברו כבר תשע-עשרה מאות שנה עם עוד שנים לאחרי זה, כיון [שנמצאים] ביום חמישי פ' פנחס, לאחרי תפלת מעריב – ולא נבנה ביהמ"ק, יש לדעת שהצעקה על הגאולה צריכה להיות כאילו חרב ביום חמישי פ' פנחס!...

איי מה שאתה עורך התוועדות וזהו יום גאולה וכו' – יהודים התרגלו כבר שתובעים מהם להיות נמנע הנמנעות, נמנעות בבת אחת: תובעים ממנו להיות נשמה בגוף, ויחד עם זה אומרים לו ש"על כרחך (אבל) אתה חי"⁴, זה צריך להיות "על כרחך"; בנוסף לזה עליו לקיים את מצות "ונשמרתם מאד לנפשותיכם"⁵ בשמחה ובטוב לבב, וביחד עם זה הוא צריך לעמוד במעמד ד"בכל מאדך"⁶... במילא הנשמה שלו מחזיקה מעמד בגוף רק "על כרחך", ויחד עם זאת הוא מקיים בשמחה ובטוב לבב את קישור הנשמה עם הגוף, לא כלות הנפש בפועל;

כיון שאתמול יהודים צעקו "עד מתי", שלשום צעקו "עד מתי", וכל הימים שלפני-זה צעקו "עד מתי", ואח"כ, רחמנא ליצלן, חרב בית המקדש היום בבוקר או היום בצהריים, מובן מכך כיצד צריכה להיות הצעקה "עד מתי" עכשיו!!

וכאמור, אין זה ענין של פשט'ל אלא הלכה בתורה – התורה אומרת שמי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו [מעלין עליו] כאילו כך וכך...

תארו לעצמכם: כאשר נחרב בית המקדש ועומד שם יהודי שהוא 'יהודי קשה', יהודי מ'אבן' ("א שטיינער איד") עם "לב האבן"⁷ ורואה איך נחרב ביהמ"ק בימיו, הרי הוא הי' הופך את העולם! אומרת תורת אמת ותורת חיים הוראה בחיים – הפוך את העולם היום ("קער א וועלט היינט")!!!...

(משיחת י"ב תמוז ה'תשד"מ - בלתי מוגה)

(3) יומא פ"א ה"א. מדרש תהלים סוף מזמור קלז.

(4) אבות ספ"ד.

(5) ואתחנן ד, טו.

(6) שם, ו, ה.

(7) ל' הכתוב – יחזקאל יא, יט. לו, כו.

(* התיבות שהודגשו הם במקומות שבהם הגביה כ"ק אד"ש מה"מ את קולו הק'.

(1) מפענצ"פ סל"ז (ע' קמא).

(2) בסרט הקלטה נראה שאומר "ישרה", אבל כנראה

הכוונה ל"ישנה". וראה יבמות מג, לב ובפרש"י שם. ועוד.

בא, לכן, כל העניינים שהיו יכולים להתגלות לאט לאט, כדי שיוכלו לברר בקלות ענין אחרי ענין, ופרט אחרי פרט, וממילא הענין ה' לוקח משך זמן רב – נעשו בזמן קצר, כדי שישלמו מיד את הבירורים.

וכנראה במוחש שבעת האחרון, העניינים הבלתי רצויים, "מלחמה בה", ושהאדם מחשיב את עצמו וכו' וכו' – "יתבררו", באו לידי גילוי.

אמנם צריך להבין דלכאורה (האמירה שעכשיו סוף זמן הגלות, ולכן צ"ל "יתבררו גו" מיד) הרי זה דחיקת הקץ?

ואף שמצינו סיפורים בדברי ימי ישראל על גדולי ישראל שהי' להם כח לדחוק את הקץ, וממילא היו חייבים לשמוע בקולם, אפי' שעדיין לא הגיע הזמן דהקץ.

הרי לכאורה יש בזה (דחיקת הקץ) חסרון, מפני שלא משלימים את בירור כל הניצוצות. וכביאור אדמו"ר האמצעי (בהבנה והשגה, בחכמה בינה דעת, בספרו "שערי אורה"⁴), שבאם הגאולה תהי' "בעתה" אזי יושלמו הבירורים דכל הניצוצות, כולל הניצוצות הקטנים כו', מכיון שהולכים צעד אחר צעד ומבררים את כל הניצוצות; משא"כ אם הגאולה תהי' באופן של "אחישנה" (ודחיקת הקץ), אזי לא יהי' די זמן לברר את כל הניצוצות, והניצוצות הקטנים, כמו גם הניצוצות שבספק – יאבדו, ועד שיהיו יהודים שיאבדו רח"ל.

אמנם בזמנינו זה – אין חשש לענין זה ולכן יכולים לזרז את הגאולה, וטעם הדבר:

מכיון ש"כלו כל הקיצין"⁵, וכבר עבר הזמן שצריכים "אחישנה", ואפי' "בעתה" הראשון השני והשלישי וכו' וכו' כבר הי', הרי אין שום חסרון בזירוז הגאולה.

ויה"ר שיהי' כמ"ש בשיעור חומש די"ב תמוז "לא הביט און ביעקב, ולא ראה עמל בישראל"⁶, שלמרות שיש בישראל "און" ו"עמל", ועד ש"תורת אמת" קוראת לזה און ועמל, עכ"ז הקב"ה "לא הביט" על זה. וזה נעשה ע"י הקב"ה עצמו – "ואני המתחיל", ללא כל בקשה מהיהודי.

(משיחת י"ב תמוז ה'תשמ"ז – בלתי מוגה)

(4) שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פצ"ד ואילך. (6) פרשתנו כג, כא.

(5) סנהדרין צז, ב.

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל – נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה – נפטרה ביום ה' טבת

יה"ר שתכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נרבת בנם – יבלחט"א – הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחי

נוסף לכך שנמצאים בסמיכות ממש לגאולה האמיתית והשלימה, הרי, שנה זו היא "תהא) שנת נפלאות אראנו" (כהר"ת דמנין השנה שנתפשט בתפוצות ישראל), השנה שבה יקויים היעוד "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", וכבר ראו בפועל "נפלאות" המעידים שזוהי ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו", ועד ל"שעה שמלך המשיח בא. . . והוא משמיע להם לישראל ענוים הגיע זמן גאולתכם" (כדברי הילקוט שמעוני¹⁰), ועד להכרזה ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"¹¹, שכבר בא, היינו, שעומדים כבר על סף התחלת ימות המשיח, על סף התחלת הגאולה, ותיכף ומיד המשכתה ושלימותה.

וכיון שכן, בודאי שבי"ז תמוז (שחל בשבת) ובכל ג' השבועות ד"בין המצרים" בשנה זו מודגש ענין הגאולה, ולא רק ההכנה לגאולה, אלא שהגאולה באה בפועל ממש ביום הש"ק זה, עוד לפני התחלת (בין ה)מצרים, ובמילא, יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

ג. ומזה מובן שבימי בין המצרים דשנה זו צריך להיות "סטורעם" מיוחד ביתר שאת וביתר עוז בכל הקשור ללימוד עניני גאולה ומשיח ובנין ביהמ"ק השלישי:

ידוע ומפורסם בתפוצות ישראל מכו"כ שנים ע"ד המנהג שבימי בין המצרים מוסיפים בלימוד התורה בעניני בית הבחירה¹², על יסוד דברי המדרש¹³ "בא וראה כשהקב"ה מראה ליחזקאל את צורת הבית מה הוא אומר, הגד את בית ישראל את הבית ויכלמו מעונותיהם ומדדו את תכנית¹⁴, אמר יחזקאל לפני הקב"ה, רבש"ע, עד עכשיו אנו נתונים בגולה בארץ

(10) ישע"י רמז תצט.

(11) שה"ב ב, ח ובשהש"ד עה"פ.

(12) ראה לקו"ש ח"ח ע' 420. ועוד.

(13) נתחומא צו יד.

(14) יחזקאל מג, יו"ד.

שונאינו ואתה אומר לי לילך ולהודיע לישראל צורת הבית. . . וכי יכולין הן לעשות, הניח להם עד שיעלו מן הגולה, ואח"כ אני הולך ואומר להם, א"ל הקב"ה ליחזקאל ובשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל. . . גדול קרייתה בתורה כבנינה, לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה, ובשכר קרייתה שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית".

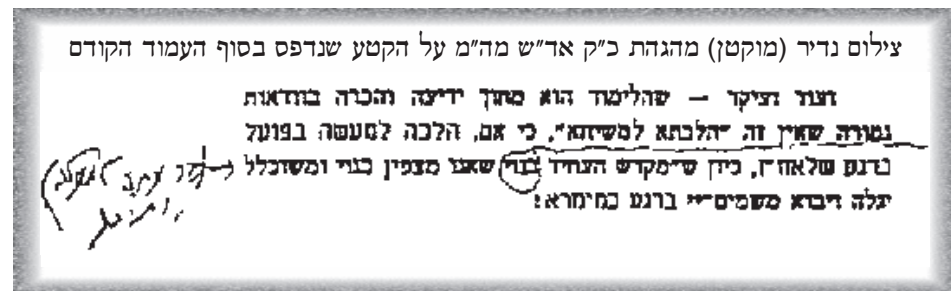
[. . .] וע"פ האמור לעיל שבשנה זו במיוחד (נוסף על ההדגשה המיוחדת שבכללות דורנו זה) מודגש רק ה"טוב" די"ז תמוז וד"בין המצרים", כיון שעומדים על סף הגאולה שבאה תיכף ומיד ממש, מובן שלימוד הלכות בית הבחירה בשנה זו צריך להיות באופן אחר לגמרי:

לכל לראש – שהלימוד הוא לא מצד התגברות רגש האבילות וההשתדלות לתקן החסרון דחורבן ביהמ"ק, אלא (גם לולי החורבן) מצד הכוסף וההשתוקקות להמעלה והשלימות דביהמ"ק השלישי, עליו נאמר¹⁵ "גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון", גדלות שלא היתה מעולם (לא בבית שני, ולא בבית ראשון, ולא במשכן שעשה משה), ובמילא לא הי' בה חורבן, ובאה באופן של הוספה ושלימות על מעלת המשכן, בית ראשון ובית שני (ולא רק באופן שמחזירים דבר שהי' מקודם שנלקח בתורת "משכון"¹⁶).

ועוד ועיקר – שהלימוד הוא מתוך ידיעה והכרה בוודאות גמורה שאין זה "הלכתא למשיחא", כי אם, הלכה למעשה בפועל ברגע שלאח"ז, כיון ש"מקדש העתיד שאנו מצפין

(15) חגי ב, ט. וראה זח"א כח, א.

(16) ויש לומר, שענין זה מרומז גם בלשון המדרש "וכי בשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל. . . אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית" – בנין חדש שלא הי' קודם (לא רק החזרת המשכון).

בנוי ומשוכלל (כבר עתה למעלה, ותיכף) יגלה ויבוא משמים¹⁷ **ברגע כמימרא!**

וע"ד המדובר בתקופה האחרונה¹⁸ בנוגע להוספה המיוחדת בלימוד התורה בעניני גאולה ומשיח¹⁹ - לא (רק) בתור "סגולה" למחר ולקרב ביאת המשיח והגאולה, אלא (גם) בעיקר כדי להתחיל "לחיות" בעניני משיח וגאולה, "לחיות עם הזמן" דימות המשיח, ע"ז שהשכל נעשה ממולא וחדור בהבנה והשגה בעניני משיח וגאולה שבתורה, ומהשכל מתפשט וחדור גם ברגש הלב, ועד להנהגה בפועל במחשבה דיבור ומעשה באופן המתאים לזמן מיוחד זה, שעומדים על סף הגאולה, ומראים באצבע ש"הנה זה (המלך המשיח) בא".

ד. ויש להוסיף בביאור הצורך והמעלה דלימוד התורה בעניני משיח וגאולה ובנין ביהמ"ק השלישי ככניסה להתחלת ימות המשיח - ובהקדמה:

אף שאמרו חז"ל²⁰ שמשח בא "בהיסח הדעת", אין זה בסתירה ח"ו **למחשבה**

17) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

18) סה"ש נטשא"ח ע"ב 2-501. ועוד.

19) ועצ"ע אם ההוספה המיוחדת דלימוד הלכות בית הבחירה הקשורה עם ימי בין המצרים (גם כשהלימוד הוא באופן האמור) מתחילה ב"ז תמוז כשחל בשבת, כיון שסו"ס קשור לימוד זה עם ימי בין המצרים דוקא, או שהוא ע"ד אמירת שירו של יום.

20) סנהדרין צז, א.

שלימות הכפרה והטהרה שביהכ"פ, חמש טבילות³⁰ - כך גם יהי' בגאולה העתידה, "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם"³¹, "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"³²; ועד"ז שיוהכ"פ הוא "קץ מחילה וסליחה לישראל"³³ - כך גם בגאולה העתידה הקשורה עם תשובה, "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין"³⁴.

וע"י גילוי היחידה של כל יהודי, נפעל גילוי היחידה הכללית - משיח צדקנו³⁵, בגאולה האמיתית והשלימה, ובמהרה בימינו ממש.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ בלק, י"ד תמוז ה'תשמ"ז - בלתי מוגה)

30) רמב"ם הל' עבודת יוהכ"פ פ"ב ה"ה. 33) רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ז.

31) יחזקאל לו, כה. 34) שם פ"ז ה"ה.

32) רמ"ז לזח"ג רס, ב (נדפס במק"מ קצ, ב). ל"ת 33) זכר' יג, ב. 35) רמ"ז לזח"ג רס, ב (נדפס במק"מ קצ, ב). ל"ת

להאריז"ל בראשית עה"פ ויתהלך חנוך.

כל הסימנים ד"עקבתא דמשיחא" מתגלים כעת

לפני זמן מה, דובר¹ ע"כ שלפי כל הסימנים שהובאו בגמ', נמצאים אנו בזמן ד'עקבתא דמשיחא', ובמילא על זמן זה קאי לשון הכתוב² - "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים", שכל הענינים והתכונות הבלתי-רצויות שהאדם העלים והסתיר מעיני אחרים, יבוא לידי גילוי.

ויתירה מזה - גם התכונות הבלתי-רצויות של האדם, שהיו נעלמים ממנו עצמו, או שידע על קיומם אך דימה לעצמו שאינם רע, מפני שלמד בהם פירוש מזויף, וממילא לא תיקן ובידר את הענינים האלו - הנה ב'עקבות משיחא' יבוא לידי גילוי, "יתבררו ויתלבנו".

וטעם הדבר (שלפני ביאת המשיח יתגלו הענינים הבלתי רצויים, דלכא' איזה עילוי יש בדבר) - דמכיון שלפני ביאת המשיח צריכים לברר ולזכך ("יתבררו גו' ויצרפו גו'") את כל הענינים, ואם יהיו הענינים הבלתי רצויים בהעלם, לא יוכל לבררם ולזככם;

ולכן בסוף זמן הגלות לפני הגאולה - "יתבררו ויתלבנו", כל הענינים הבלתי רצויים של האדם יהיו בגלוי על השולחן, והאדם יוכל לתקנם ולבררם ולזככם ולהעלותם לקדושה.

ובד בבד עם גילוי הענינים הבלתי רצויים, האדם מקבל את מלוא הכוחות לברר ולתקן אותם, ובשעתא חדא וברגעא חדא.

ולכן, מעתה (לאחרי שהאדם קיבל כוחות) אין הדבר תלוי אלא באדם עצמו, שיוריד מעט מהישות שלו, וישים את לבו לענינים הצריכים בירור וזיכוך - "כזה ראה", ו"קדש" - ויברר אותם, ואפי' באצבע קטנה, ואז ירדו מהם כל ה"סיגים", ועד שישאר "מקשה אחת" של זהב טהור - יהודי שהוא "מנורת זהב כולה"³.

ובנוגע לענינו - מכיון שדובר שעתה התחיל הזמן של עקבתא דמשיחא והנה הנה משיח

1) ראה שיחת פורים תשמ"ז ס"י ואילך, סכ"ו ואילך. 2) דניאל יב, יו"ד.

3) ראה לקו"ת ר"פ בהעלותך. ובכ"מ.

21) תניא ספ"ג.

22) תניא אגה"ק ס"ד (קה, ב).

ואם בשביל ה"רכוש גדול" – הרי נוסף לזה שעוד בגלות מצרים טענו בני ישראל שמוותרים על ה"רכוש גדול", "ולואי שנצא בעצמנו"¹² – אזי בימינו אלה ישנו כבר בפועל ה"רכוש גדול" ברוחניות, בעניני התורה ומצוותי, "אין לנו שיעור רק התורה הזאת", לאחר שישנו ריבוי הכי גדול של "מעשינו ועבודתנו"¹³ בתומ"צ, הפצת היהדות והפצת המעיינות חוצה,

וכדברי בעל הגאולה¹⁴, שכבר סיימו את כל העבודה ועכשיו נשאר רק "לצחצח את הכפתורים", ו"עמדו הכן כולכם"¹⁵ לקבל פני משיח צדקנו.

אמנם ענין זה לא מובא בפרש"י ובמילא רש"י לא צריך לתרץ קושיא הנ"ל (ד"עד מתי" כי נשאר רק לצחצח את הכפתורים),

אבל, בדורנו נתגלה הדבר ע"י ה"תלמיד ותיק"¹⁶, התלמיד חכם האמיתי שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובמילא שואל עכשיו הילד: "עד מתי?!"

הוא כבר צחצח את הכפתורים וכל הזמן מצחצח, הוא מצחצח ומצחצח, ועושה זאת בנימוס (כטבעו של ילד) – ועדיין לא בא!...

ו. ויה"ד שלא יצטרכו לצעוק "עד מתי" כיון שמיד בשבת זו הולכים בריקוד כל בני ישראל, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹⁷, לקבל פני משיח צדקנו,

ויחד עם משיח – הולכים בריקוד לארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹⁸, וכובשים את ארץ ישראל לא בדרך נס אלא בדרך הטבע, משום שזה בא לאחר ההכנה ועבודה בזמן הגלות, ובפרט ע"י העבודה ד"עשה כאן ארץ ישראל"¹⁹,

ובארץ הקודש גופא – הולך כאו"א בריקוד לירושלים עיר הקודש, לבית המקדש ולקדש הקדשים,

כידוע²⁰, שעבודת הכניסה של כהן גדול ביום הכיפורים לקדש הקדשים שייכת אצל כל יהודי – כי כל יהודי הוא מ"ממלכת כהנים"²¹, "כהנים גדולים"²² – מצד בחי' יחידה ("אחת") שבנפש²³ (בחי' משיח) שישנו בכל יהודי²⁴ [כידוע הראי"ט²⁵ מ"דרך כוכב מיעקב"²⁶, שבירושמי²⁷ מפרש זאת על סתם יהודי ובמ"א²⁸ מפרשים זאת על משיח צדקנו], כפי שזה מתאחד עם היחידה שבזמן – "אחת בשנה"²⁹ (יוהכ"פ), ויחידה שבמקום – קדש הקדשים. וענין זה יהי' מיד בתחלת גאולה העתידה – שהיא בדוגמת הענין דיוהכ"פ, היינו, ע"ד

(12) ברכות ט, ריש ע"ב.

(21) יתרו יט, ו.

(13) תניא רפ"ז.

(22) בעל הטורים עה"פ.

(14) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(23) תוד"ה עד אחת – מנחות יח, א.

(15) אג"ק שלו ח"ד ריש ע' רעט. וש"נ.

(24) מאור עינים ס"פ פניחס. וראה גם סה"מ תרמ"ג ע' ע.

(16) מגילה יט, ב.

(25) מאור עינים שם. וראה לקו"ש ח"ב ע' 599. ועוד.

(17) בא י, ט.

(26) בלק כד, ז.

(18) עקב יא, יב.

(27) מע"ש ספ"ד.

(19) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תפה ואילך.

(28) ירושלמי תענית פ"ד ה"ה. וראה רמב"ם הל' מלכים רפ"א.

סה"ש תנש"א ח"ב ע' 695 ואילך.

(29) ס"פ תצוה. אחרי טז, לד.

(20) ראה עד"ז בארוכה ב"יחי המלך" קיד ע' 11 ואילך.

צילום נדיר (מוקטן) מהגהת כ"ק אד"ש מה"מ על קטע מהשיחה שנרפס בעמוד זה

העצה לזה – ע"י לימוד התורה בעניני משיח וגאולה, כי בכח התורה (חכמתו של הקב"ה שלמעלה מהעולם) לשנות טבע האדם, שגם כאשר מצד הרגש שלו נמצא (כיון שלא יצא עדיין מהגלות הפנימי), הרי ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה מתעלה למעמד ומצב של גאולה, ומתחיל לחיות בעניני הגאולה. מתוך ידיעה והכרה והרגשה ש"הנה זה בא".

שיחזור בהכרה והרגש דהאדם.

והעצה לזה – ע"י לימוד התורה בעניני משיח וגאולה, כי בכח התורה (חכמתו של הקב"ה שלמעלה מהעולם) לשנות טבע האדם²³, שגם כאשר מצד הרגש שלו נמצא עדיין ח"ו מחוץ לענין הגאולה (כיון שלא יצא עדיין מהגלות הפנימי), הרי ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה מתעלה למעמד ומצב של גאולה²⁴, ומתחיל לחיות בעניני הגאולה, מתוך ידיעה והכרה והרגשה ש"הנה זה בא".

ההתחלה היא באופן ד"אראנו", היינו שהתרחשות ה"נפלאות" היא באופן שמלכתחילה מראה אותם הקב"ה (ולא באופן שתחילה מתרחשים "נפלאות", ואח"כ מראים אותם).

משא"כ כשהסדר הוא באופן ד"נפלאות אראנו" (כסימנה של השנה, תשנ"א, תהא שנת נפלאות אראנו), שמתרחשים מאורעות שהם בגדר של "נפלאות", ואח"כ צריכים להתחיל להסביר ולבאר ולעורר ע"ד ראיית הנפלאות, להתבונן ולראות בהם סימני הגאולה, ועוד ועיקר, שעדיין לא הי' ה"אראנו" ע"י הקב"ה בעצמו (שהקב"ה בעצמו מראה לכאו"א מישראל הנפלאות דהגאולה, שאז אין צורך בהסברים וביאורים להחדיר ההכרה וההרגשה ש"הנה זה בא") – קשה לפעול

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו

וילדיהם רחל בת חיה מושקא, לאה שרה בת חיה מושקא.

ישראל רחמים בן חיה מושקא, מענדל בן חיה מושקא, ושמואל מאיר בן חיה מושקא שיחיו

ולזכות הנא לאה בת חי' רחל, עדינה בת חי' רחל, מרים בת חי' רחל, וצבי בן חי' רחל שיחיו

לע"נ ר' ברוך אהרן בן ישראל דוד ע"ה

(23) ראה דרז"ל עה"פ לא-ל גומר עלי (ירושלמי כתובות פ"א ה"ב. וש"נ. והובא להלכה בש"ך (ושו"ע אדה"ז) יו"ד סקפ"ט סקי"ג (סקכ"ג)).

(24) נוסף על השייכות דלימוד התורה (כל עניני התורה) לגאולה, כמארז"ל "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה" (אבות פ"ו מ"ב – שלומדים בשבת זה).

קושיא חזקה ביותר: מדוע אכן משיח עדיין לא בא!?

הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום: מערכת "יחי המלך"

א. על הפסוק "אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב גו' ומחץ פאתי מואב", מפרש רש"י: "רואה אני שבחו של יעקב וגדולתו, אך לא עתה הוא אלא לאחר זמן . . ומחץ פאתי מואב – זה דוד כו".

שני פסוקים לאח"כ², מפרש רש"י: "וירד מיעקב, ועוד יהי' מושל אחר ביעקב. והאביד שריד מעיר, מעיר החשובה ועל מלך המשיח אומר כן כו".

ב. וצריכים להבין:

אם בנוגע לדוד המלך, שהי' ארבע מאות שנה לאחרי זמנו של בלעם [כפי שהרמב"ם מחשב בתחילת הל' בית הבחירה], מבהיר רש"י ש"לא עתה הוא אלא לאחר זמן" – עאכו"כ בנוגע ל"מלך המשיח", שגם אחרי אלפי שנים עדיין לא הגיע, ואפי' בזמן רש"י זה הי' אלפיים שנה בערך מזמן ההוא – הרי בודאי שהיו צריכים להבהיר ש"לא עתה הוא אלא לאחר זמן"!

ולזה ניתוספה קושיא חזקה יותר ("קלאץ קושיא") אצל ה"בן חמש למקרא" – מדוע אכן משיח עדיין לא בא לאחר כ"כ הרבה שנים!?

הוא יודע ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו"³, אבל לאחר שעורכים חשבון כמה אנשים היו בזמן בית שני (ויודעים בערך כמה אנשים היו), ולאחמ"כ בכל דור ודור (בגלות) נוספו עוד יהודים (יותר או פחות, אבל בכל דור נוספו) שהגיעו לשמונה עשרה לחופה וכיו"ב, וקיימו מצות פרו ורבו, במילא ניתוסף ריבוי של תורה ומצוות ומעשים טובים!

ואפילו אם יאמרו שרובם היו חוטאים ופושעים, הרי בודאי שעשו תשובה ותקנו את ה"חטאינו" במשך כמה שנים בתחלת הגלות. ואפי' אם היו חטאים רבים – אי אפשר לומר שהתקון יארוך זמן רב כל כך, כמעט אלף שנה (בזמן רש"י) וכיו"ב!?

ובפרט כאשר משוים זאת לגלות בבל – שהיתה שבעים שנה כנגד שבעים שמיטות שבטלו, כפי שה"בן חמש למקרא" למד קודם (בפ' בחוקות⁴) –

במילא, שואל ה"בן חמש למקרא": אפילו אם נאמר שבבית שני היו הרבה יותר חטאים מאשר בזמן בית ראשון, אבל הרי (החטאים) הם קצת בערך (לבית ראשון), ובפועל הוא רואה שעונש הגלות לגמרי שלא בערך – שלאחרי בית ראשון היו בני ישראל שבעים שנה בגלות, ואילו לאחר בית שני נמשכת הגלות לא רק פעמיים שבעים ולא שלש פעמים

(1) פרשתנו כד, יז.

(3) נוסח תפלת מוספין של רגלים.

(4) כו, לד-לה.

(2) שם, יט.

שבעים, אפילו לא שבע פעמים שבעים (490) ("שבע על חטאתיכם"⁵) – אלא הרבה יותר! ואי אפשר לומר שבכל דור ודור (בגלות) ניתוספו עוד "חטאינו", ובמילא זה האריך את הגלות – כי אז לא מובן: למה ממתין הקב"ה באם כל דור מאריך עוד יותר את הגלות!?

ג. ידוע הטעם ע"פ פנימיות התורה⁶ לאריכות הגלות: כיון שהנשמות בזמן הבית היו נשמות כלליות ובידרו ניצוצות כלליים, משא"כ הנשמות בזמן הגלות הם נשמות פרטיות שיש בכחם לברר ניצוצות פרטיים בלבד, לכן זה דורש הרבה יותר זמן והרבה יותר נשמות כדי לברר את כל הניצוצות ולברר את ה"חטאינו" של הנשמות כלליות כו'.

אבל ה"בן חמש למקרא" לא למד זאת, ויתירה מזו – הרי זה היפך שכל הפשוט של "בן חמש למקרא" המבין שכאשר אדם אחד חוטא, התיקון לזה הוא ע"י עונש (גלות) של אחד כנגדו, על-דרך מ"ש⁷ "לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות" ו"האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף"⁸!?

ד. והביאור הוא:

דובר כמ"פ, שבדרך כלל רש"י סומך על החזקה שה"בן חמש למקרא" זוכר את מה שלמד לפני"ז, שלכן אינו צריך לחזור שוב על פירושו (חוץ מפעמים בודדות היכן שישנו טעם מיוחד, או בספר שני וכיו"ב).

ועד"ז בעניינו: כאשר ה"בן חמש" לומד בתחלת הפרשה⁹ "הנה עם יצא ממצרים", הוא נזכר מיד במה שלמד אודות גלות מצרים (וכפי שגם אמר זאת בסדר פסח): "ויאמר לאברהם ידע תדע כי גר יהי' זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול . . ודור רביעי ישובו הנה"¹⁰.

זאת-אומרת, שגלות היא לאו דוקא ענין של עונש, היות ומדובר על זרעו של אברהם יצחק ויעקב והשבטים, וח"ו לומר שמגיע להם ענין של גלות – אלא הגלות היא בכדי ש"אחרי כן יצאו ברכוש גדול", וכפי שהי' בפועל – "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב . . וינצלו את מצרים"¹¹, בני"י לקחו את כל הכלי כסף וכלי זהב שהיו בארץ מצרים, "רכוש גדול" בגשמיות, ועאכו"כ ה"רכוש גדול" ברוחניות (בירור הניצוצות).

מכך מבין ה"בן חמש", שכן הוא גם בגלות הנוכחית:

אריכות הגלות אינה לשם עונש, אלא בגלל רצונו של הקב"ה שבני ישראל יקבלו את ה"רכוש גדול", שלא בערך כלל ל"רכוש גדול" שהי' ביציאת מצרים, כי אז לקחו רק את הענינים שהיו בארץ מצרים, משא"כ עכשיו צריכים לקחת את הענינים מכל העולם כולו; וה"בן חמש למקרא" מבין, שכשם שהקב"ה אין-סוף כך גם ה"רכוש גדול" יכול להיות אין-סוף – לכן אורכת הגלות כ"כ הרבה (שלא בערך לאורכה של גלות מצרים), בכדי שבני"י יקבלו "רכוש גדול" רב, וככל שהיא מתארכת יותר – ניתוסף עוד יותר ב"רכוש גדול".

ה. לאחר כהנ"ל נשאר עדיין השאלה: עד מתי, כמה השיעור...!?

(5) שם, יח.

(9) כב, ה.

(6) תו"א וישב כז, ד.

(10) לך לך טו, יג-טז.

(7) תצא כד, טז.

(11) בא יב, לה-לו.

(8) קרח טז, כב.